

WĘDROWNE CZYTANIE PROJEKTU "KONSTYTUCJI DLA EUROPY" WOJCIECHA BOGUMIŁA JASTRZĘBOWSKIEGO

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach programu Narodowego Centrum Kultury:
Kultura - Interwencje. Edycja 2025

CZY ZAKŁADANE CELE I REZULTATY ZOSTAŁY OSIĄGNIĘTE?

W ramach projektu **"Wędrowne czytanie projektu Konstytucji dla Europy Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego"** MY OBYWATELE UNII EUROPEJSKIEJ - Fundacji im. W. B. Jastrzębowskiego zorganizowaliśmy czytania w trzech wybranych miastach Polski wschodniej: w **Białymstoku, Kielcach i Rzeszowie**. Wydarzenia zrealizowane zostały we współpracy z władzami miasta i województw, dwiema szkołami ponadpodstawowymi i instytucjami publicznymi, w tym Ośrodkiem Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach i Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Rzeszowie.

Naszym celem było zaangażowanie przedstawicieli miast, województw oraz Wydziałów Kultury i Dziedzictwa Narodowego a także lokalnych społeczności, w tym uczniów i nauczycieli, we współtworzenie obywatelskiej debaty na temat "Konstytucji dla Europy" - dokumentu z 1831 roku, który stanowił jedną z pierwszych prób opisanie zasad funkcjonowania wspólnoty europejskiej oraz jego znaczenia, w kontekście dzisiejszych zadań i celów Unii Europejskiej.

Aby przybliżyć historyczno-społeczny kontekst znaczenia wspomnianego traktatu oraz wyjaśnić zasady funkcjonowania polityki UE, w projekt zaangażowani zostali przedstawiciele sieci TEAM EUROPE DIRECT: Bartłomiej Zapała i dr hab. Anna Doliwa-Klepacka oraz gość specjalny prof. Paweł Kowal - politolog, historyk i publicysta. Każdy z zaproszonych gości wygłosił krótki wykład, wprowadzający uczestników w temat idei integracji europejskiej, z uwzględnieniem dynamicznych zmian i globalnych kryzysów.

Zgodnie z założeniami projektu w inscenizacjach udział wzięła artystka z Ukrainy Arina Piskovskaya, która wraz z wybranymi uczniami odczytała fragmenty konstytucji w języku ukraińskim, angielskim i polskim. Ze względów organizacyjnych i po rozmowach z dyrekcjami szkół i instytucjami partnerskimi zrealizowaliśmy jedno czytanie plenerowe (Kielce, dziedziniec Wzgórza Zamkowego) oraz dwa czytania w udostępnionych przez szkoły aulach. Każde z wydarzeń, we współpracy z jednostkami szkolnymi, zaangażowało łącznie kilkuset uczniów wybranych szkół ponadpodstawowych, z których część wzięła udział w inscenizacjach fragmentów czytania konstytucji.

Każde wydarzenie zostało objęte honorowym patronatem prezydentów wymienionych miast. Ogromnie cieszy nas, że projekt "Wędrownych czytań" zainspirował jedną ze szkół do organizacji konkursu dedykowanego Wiedzy o Unii Europejskiej. 12 września 2025 r. w ramach udziału w projekcie *Przeszłość - Teraźniejszość - Przyszłość*, pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Białegostoku i we współpracy z partnerem strategicznym, którym jest Województwo Podlaskie, uczniowie II LO oraz SP 53 wzięli udział w szkolnym Konkursie Wiedzy o Unii Europejskiej. *("Dzięki działalności Fundacji im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego My, Obywatele Unii Europejskiej Olgierda Łukaszewicza, mogliśmy w ramach działań szkoły zorganizować konkurs propagujący wiedzę o Unii Europejskiej oraz promujący edukację obywatelską, historię i wiedzę o społeczeństwie, uczniowie 2 LO")*.

We współpracy z Archiwum Głównym Akt Dawnych rozdysponowaliśmy materiały edukacyjne, które posłużyły uczniom oraz nauczycielom do dalszej pracy nad poruszonymi zagadnieniami w ramach zajęć szkolnych z uwzględnieniem aktualnych informacji: zgłoszenia projektu "Konstytucji dla Europy" do otrzymania Znaku Dziedzictwa Europejskiego 2025. Organizatorzy podkreślali, że dzięki wsparciu Fundacji im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego oraz zaangażowaniu szkół możliwe było

stworzenie przestrzeni do pogłębiania wiedzy o Unii Europejskiej i kształtowania postaw obywatelskich wśród młodzieży.

OPIS WYKONANIA ZADANIA Z WYSZCZEGÓLNIENIEM ZREALIZOWANYCH DZIAŁAŃ

Fundacja rozpoczęła organizację wędrownych czytań od nawiązania kontaktu i zbudowania komunikacji z przedstawicielami władz miast oraz pracownikami wydziałów kultury i edukacji, dzięki którym mogliśmy nasz projekt zrealizować z uwzględnieniem potrzeb lokalnych społeczności oraz wpisaniu wydarzeń w kalendarz wydarzeń edukacyjno-kulturalnych danego miasta. Następnie we współpracy z wybranymi placówkami (*Wzgórze Zamkowe w Kielcach, Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach, 2 LO im. Księżnej Anny z Sapiehów Jabłonowskiej w Białymstoku i 1 LO im. Ks. Stanisława Konarskiego w Rzeszowie* oraz ich dyrektorami podczas spotkań stacjonarnych i online opracowaliśmy wspólnie scenariusze wydarzeń oraz projekt komunikacji i promocji wędrownych czytań.

W oparciu o ustalenia przygotowane zostały materiały graficzne i informacyjne udostępniane przez współorganizatorów oraz Fundację oraz komunikaty prasowe wraz z plakatami promującymi wydarzenie. Materiały i broszury edukacyjne w tym fragmenty scenariusza wysłane zostały opiekunom i nauczycielom. W porozumieniu z dyrektorami wybranych placówek do udziału w wydarzeniu zostali zaproszeni przedstawiciele miast i województw, a także mieszkańcy.

W okresie lipiec-sierpień odbywały się próby aktorskie, na dzień przed wydarzeniami zorganizowaliśmy spotkania z uczestnikami wydarzeń w miejscach czytań: lektorami, statystami i uczniami, którzy zostali wyłonieni do udziału w inscenizacji teatralnej. Podczas prób obecni byli eksperci sieci TEAM EUROPE DIRECT oraz dyrekcje szkół i przedstawiciele partnerów wydarzenia.

Na bieżąco Fundacja komunikowała informacje o wydarzeniach na swojej stronie www oraz w mediach społecznościowych, komunikaty prasowe zostały wysłane do lokalnych mediów oraz portali ogólnopolskich m.in. portalu e teatr.pl. Przed wydarzeniami zostały przygotowane i wydrukowane materiały promocyjne, dystrybuowane przez placówki partnerskie. We wrześniu i październiku zostały podpisane umowy osobowe z wykonawcami, a także niezbędne porozumienia z placówkami partnerskimi. Po zakończonej realizacji wydarzeń rozpoczęliśmy ewaluację projektu.

Fundacja otrzymała także kolejne propozycje realizacji Wędrownych Czytań Projektu "Konstytucji dla Europy" m.in. w Nowym Sączu.

Czytania odbyły się zgodnie z planem: 19 września o g. 12:00 (Białystok), 26 września o g. 12:00 (Kielce) i 6 października o g. 9:00 (Rzeszów).

Uzupełnieniem naszego raportu są relacje lokalnych i ogólnopolskich mediów oraz sprawozdania uczniów i pracowników placówek partnerskich.

Białystok:

<https://poranny.pl/za-nami-wedrowne-czytanie-konstytucji-dla-europy-wojciecha-bogumila-jastrzebowskiego-w-wydarzeniu-wzieli-udzial-uczniowie-ii-lo/ar/c5p2-27985557->

<https://zso2bialystok.pl/aktualnosci/2024-unia-europejska-nasze-dziedzictwo-i-zobowiazanie->

<https://bialystok.tvp.pl/89018891/widowisko-historyczne-konstytucja-dla-europy-1831-wideo>

Kielce:

<https://www.kielce.eu/pl/aktualnosci/idea-trwalego-pokoju-w-europie-wybrzmiala-na-wzgorzu-zamkowym.html> <https://ompio.pl/2025/09/wedrowne-czytanie-konstytucji-dla-europy/>

<https://www.facebook.com/ZespolSzkolZawodowychnr1wKielcach/posts/-w%C4%99drowne-czytanie-konstytucji-dla-europy-na-wzg%C3%B3rzu-zamkowym26-wrze%C5%9Bnia-nasi->

<https://e-teatr.pl/kielce-wedrowne-czytania-konstytucji-dla-europy-na-dziedzincu-wzgorza-zamkowego-61681>

Rzeszów:

<https://rzeszow.tvp.pl/89323963/spotkanie-poswiecone-konstytucji-dla-europy-wojciecha-jastrzebowskiego>

<https://zsp.resman.pl/wedrowne-czytanie-konstytucji-dla-europy-wojciecha-bogumila-jastrzebowskiego>

OPIS UWZGLĘDNIENIA PODCZAS REALIZACJI ZADANIA POLITYKI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Projekt „Wędrownych czytań projektu Konstytucji dla Europy Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego” u swoich podstaw zakłada realizację wydarzeń zgodnie z założeniami Edukacji Europejskiej oraz idei szerzenia świadomości obywatelstwa Unii Europejskiej, zasad jedności i solidarności, znaczenia funduszy europejskich dla lokalnej społeczności, a także przekazywania wiedzy na temat wybitnego Polaka Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego.

Hasłem przewodnim projektu jest zdanie: *"Nie ma niepodległości bez europejskiej jedności"* - i w myśl tej idei wprowadzamy uczestników czytań w szerszy kontekst dziedzictwa historycznego i kulturowego Polski i Europy, uwzględniając znaczenie historii ostatnich stuleci.

Celem Fundacji jest umacnianie europejskiej tożsamości Polski i jej obywateli, kształtowanej przez humanizm łacińskiego chrześcijaństwa, wzbogacanej kulturą i nauką odrodzenia. Projekt nasz realizuje także postulaty Uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z 18 czerwca 2020 roku o znaczeniu edukacji europejskiej (*„Postać Wojciecha Jastrzębowskiego powinna być patronem proeuropejskiego programu edukacyjnego w naszym kraju. Nie tylko ze względu na profetyczny, przeniknięty polską kulturowo-geopolityczną inspiracją projekt zjednoczenia Europy. Jako wielki przyrodnik był również Jastrzębowski pionierem budowania wrażliwości i troski o środowisko naturalne człowieka, co Polsce i Europie potrzebne jest jak nigdy dotąd”*.)

W trosce o jakość edukacji szkolnej fundacja w porozumieniu z pedagogami zrealizowała i opracowała scenariusze spotkań, których nadrzędną ideą jest propagowanie wolnościowych i proeuropejskich postulatów Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego, dla którego prawa, sprawiedliwość społeczna, równość i wolność obywatelska, a także kategoryczny sprzeciw wobec przemocy i konfliktom zbrojnym, stały się kluczem do budowania europejskiej integracji. Godność, wolność, równość, solidarność, prawa obywatelskie i sprawiedliwość to hasła budujące projekt "Konstytucji dla Europy" i - jak wiemy - stanowią obecnie podstawę "Karty praw podstawowych Unii Europejskiej".

Zgodnie z konwencją UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego czytania "Konstytucji dla Europy" krzewią rodzimą tradycję i język, kultywując jednocześnie ideę widowiska artystycznego i języka teatru.

OPIS UWZGLĘDNIENIA MOŻLIWOŚCI UDZIAŁU W ZADANIU OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, O KTÓRYCH MOWA W USTAWIE Z DNIA 19 LIPCA 2019 R. O ZAPEWNIANIU DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, W TYM OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Wszystkie trzy wydarzenia współorganizowane we współpracy z wybranymi instytucjami kultury i szkołami ponadpodstawowymi z góry założyły możliwość udziału w zadaniu osób ze szczególnymi

potrzebami, w tym osobom z niepełnosprawnościami. Wymienione instytucje pożytku publicznego oraz państwowe szkoły ponadpodstawowe ustawowo przygotowane są na dostosowanie się do szczególnych potrzeb uczniów oraz uczestników wydarzeń. Warto zaznaczyć, że placówki wprowadziły tzw. Niebieskie Strefy odpowiadające potrzebom osób w spektrum autyzmu.

UWAGI MOGĄCE MIEĆ ZNACZENIE PRZY OCENIE REALIZACJI ZADANIA, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM EWENTUALNYCH RÓŻNIC POMIĘDZY PLANEM, A WYKONANIEM WSKAŹNIKÓW (MIERNIKÓW) REZULTATÓW REALIZACJI ZADANIA.

Projektowanie liczby potencjalnych odbiorców może odbiegać od finalnej liczby osób biorących udział w wydarzeniu. Może być to liczba przewyższająca zakładaną liczbę lub liczba mniejsza, niż zakładana. Oczywiście końcowa ilość widzów stała się wynikiem zaangażowania w projekt określonych grup odbiorców (w tym młodzieży szkolnej), działania promocyjne a także zaangażowanie placówek partnerskich działających na gruncie lokalnym. W trakcie organizacji zadania pojawiły się propozycje nowych partnerstw i współpracy, które zostały uwzględnione na poziomie aktualizacji wniosku. Tym samym cieszy nas wzbudzenie zainteresowania w gronie instytucji pożytku publicznego o różnym profilu działalności (biblioteki miejsce, szkoły ponadpodstawowe, instytucje kultury).

OCENA REALIZACJI ZADANIA

Zadanie *"Wędrowne czytanie projektu Konstytucji dla Europy Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego"* udało nam się zrealizować w 100% w odniesieniu do pierwotnych założeń. Priorytetowo udało nam się skomunikować i porozumieć z władzami miast oraz województw i lokalnymi przedstawicielami biur kultury i edukacji. We współpracy z wymienionymi podmiotami oszacowaliśmy potrzeby i możliwości organizacyjne, dokonując wyboru placówek szkolnych i instytucji kultury chętnych na współorganizację wydarzeń.

Zdobyliśmy trzy patronaty honorowe prezydentów miast Białostok, Kielce i Rzeszów a także wsparcie merytoryczne i organizacyjne. Nasze czytania zainicjowały rozmowę na temat istoty i znaczenia wprowadzania edukacji europejskiej w zakres zajęć szkolnych i znaczenia aktywności obywatelskiej na poziomie lokalnym.

Udało nam się przeprowadzić rozmowy z nauczycielami oraz pedagogami, zachęcając do wprowadzania w zakres zajęć wątków poświęconych Wojciechowi Bogumiłowi Jastrzębowskiemu oraz jego projektowi "Konstytucji dla Europy" w kontekście kształtowania różnych wizji integracji europejskiej na przestrzeni ostatnich stuleci.

Nasze czytania stały się załącznikiem utworzenia platform wymiany myśli wśród młodych ludzi, dla których kluczowym stał się wątek realizacji założeń polityki Unii Europejskiej, w kontekście współczesnych zagrożeń płynących z obecności konfliktów zbrojnych, niestabilnej sytuacji politycznej na wschodzie Europy oraz kryzysów społecznych.

Udało nam się zgodnie z założeniami - zaangażować przedstawicieli sieci TEAM EUROPE DIRECT - uznanych znawców z zakresu wiedzy o naukach politycznych, europeistyki czy politologii. Projekt wsparło Archiwum Główne Akt Dawnych oraz Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, dzieląc się z Fundacją materiałami edukacyjnymi i broszurami informacyjnymi przekazanymi uczestnikom wydarzeń.

Realizacja czytań została entuzjastycznie przyjęta przez przedstawicieli placówek oświatowych oraz zaangażowanych uczniów, dając im możliwość szerszego spojrzenia na rozmaite zagadnienia historyczne i społeczne, z wykorzystaniem formuły czytania performatywnego i elementów teatru.

Ocena przedsięwzięcia stała się elementem części akademicko-dyskusyjnej, podczas której każdy z uczestników mógł podzielić się swoimi wrażeniami i uwagami. Do realizacji projektu zaangażowaliśmy

wspaniałych artystów: aktorów, realizatorów dźwięku, akustyków, fotografów i montażystów wideo, tworząc kameralne widowiska na najwyższym poziomie artystycznym i merytorycznym.

Wydarzenia przykuły uwagę mediów lokalnych - czytanie białostockie i rzeszowskie zostały zarejestrowane przez lokalne oddziały TVP, które przygotowały materiały wideo relacjonujące wydarzenia a także Stowarzyszenia Mediów Polskich.

Na fali realizacji trzech czytań, fundacja otrzymała kolejne propozycje przygotowania czytań performatywnych m.in. w Nowym Sączu. Jesteśmy na etapie rozmów z przedstawicielami miast, równolegle poszukując możliwych źródeł finansowania wydarzeń. Niewątpliwie obecność i zaangażowanie inicjatora czytań - założyciela Fundacji Olgierda Łukaszewicza, a także wkład merytoryczny i logistyczny Prezesa Zarządu Fundacji - Witolda Moszyńskiego oraz koordynacja wydarzeń przez Agnieszkę Górnicką - zaowocowało realizacją udanych, zgodnie z założeniami - publicznych czytań Konstytucji dla Europy Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego.

OPIS REALIZACJI PROMOCJI ZADANIA ORAZ SPOSOBU DOTARCIA DO POSZCZEGÓLNYCH GRUP ODBIORCÓW

Czytania były promowane w porozumieniu z placówkami partnerskimi z uwzględnieniem ich kalendarza wydarzeń oraz harmonogramu komunikowania organizowanych spotkań.

Promocja czytań rozpoczęła się w odpowiednio wcześniejszym terminie poprzez:

- przygotowanie komunikatów w mediach społecznościowych
 - wystanie komunikatów prasowych do mediów lokalnych i ogólnopolskich
 - przygotowanie plakatów promocyjnych oraz broszur informacyjnych kolportowanych przez wybrane placówki
 - przygotowanie info-grafik przeznaczonych do publikacji internetowej
 - publikacji bieżących informacji na stronie internetowej fundacji
 - bezpośredni kontakt z przedstawicielami Telewizji Polskiej
 - stały kontakt z dyrekcjami placówek oświatowych oraz dyrekcjami instytucji kultury, a także działami promocji Biur Kultury i Urzędów Miast.
 - współpraca z przedstawicielami miast i prezydenta, otrzymanie Honorowych Patronatów Prezydentów wybranych miast partnerskich
 - ścisła współpraca z Archiwum Głównym Akt Dawnych oraz Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych
-